

Posudek na diplomovou práci Katariny Holcové

Etikoterapie v pojetí Ctibora Bezděka. Problematika morálního života

Ve své diplomové práci K. Holcová představuje dílo Huga Ctibora Bezděka. Tento český lékař je podle jejího soudu zajímavý především svým originálním přístupem k léčbě nemocí, jejichž hlavní příčinu nehledá v tělesné, ale duševní či dokonce duchovní oblasti. Téma práce považuji za zajímavé a přínosné ze dvou důvodů. Za prvé nám Bezděkova osobnost pomůže prohloubit znalosti českých intelektuálních dějin od konce 19. do druhé poloviny 20. stol. Za druhé Bezděkovo dílo zajímavým způsobem reflektuje vztah mezi etikou a lékařskou praxí.

Samotná práce je rozdělena do třech tematických okruhů. V prvním se čtenář seznamuje s životními osudy C. Bezděka. Tuto část je třeba cenit především díky tomu, že zasazuje Bezděkovu osobnost do širšího kontextu našich intelektuálních dějin, čímž je obohacuje. Druhá část je zřejmě stěžejní a je věnována úvahám o vzájemné souvislosti mezi tělesným a duševním zdravím. Čtenář se seznamuje nejenom se základními pojmy a postupy etikoterapie, ale rovněž s určitou náboženskou a filosofickou reflexí. Tyto dvě oblasti však autorka nedokáže sloučit v sourodý celek, a vzniklý výsledek tak působí rozpačitě. V závěrečné třetí části se autorka zaměřuje na současné představitele etikoterapie, kteří se hlásí k Bezděkovu odkazu. Tím se správně snaží doložit, že etikoterapie není jakýsi obskurní výmysl minulého století, ale že její myšlenka je atraktivní i pro dnešního člověka.

Z formálního hlediska je předložený text více či méně na požadované úrovni. Je psán srozumitelnou češtinou a je rovněž patrné, že autorka bez problémů pracuje s primární i sekundární literaturou. Poněkud rušivě působí neupravené řádkování a na některých místech chybějící uvozovky. Základní strukturu práce považuji rovněž za uspokojivou. Poněkud problematická se mi ovšem jeví značně neostrý způsob vyjadřování, díky čemuž se nakonec čtenář v jednotlivých podkapitolách ztrácí a mnohdy má dojem, že se neustále opakuje jedna a táž myšlenka – spojení našeho tělesného zdraví se zdravím duševním či duchovním.

Při jejím objasňování ovšem autorka, jak se mi zdá, příliš neuspěla. V prvé řadě postrádám jasné rozlišení mezi duševním a duchovním zdravím. Význam tohoto rozlišení je podle mého názoru značný, protože jeho pomocí jsme s to uchopit vlastní originalitu etikoterapie. S uvedeným nedostatkem dále souvisí i značně problematický vztah mezi náboženstvím a etikoterapií. Z autorčiných vyjádření může čtenář získat dojem, že v budoucnu zastoupí kněze lékař, který nás vyléčí tím, že nás zbaví našich duševních i duchovních obtíží. Zvláště provokativně vyznívá v tomto kontextu myšlenka A. Bezděka, podle níž byl Ježíš prvním etikoterapeutem. V tomto kontextu bych se tedy chtěl autorky zeptat, zda je podle ní v principu možné, aby kněz (jakožto určitý relikv střeďověku) byl v budoucnu nahrazen lékařem či etikoterapeutem?

Další obtíž mám s neobjasněným vztahem mezi duševním a tělesným zdravím. Na jednu stranu je samozřejmě triviální skutečností, že náš duševní stav se stavem našeho těla souvisí a že každý trochu rozumný lékař lidskou duši nějakým způsobem do svého léčení zahrnuje. Na straně druhé se mi jeví zcela nepřijatelné tvrzení, podle něž *mají všechny nemoci svůj duševní původ*. (s. 14) Osobně jsem vážně onemocněl klíšťovou encefalitidou a za původ tohoto onemocnění považuji kousnutí klíštětem. Mohla by mi autorka sdělit, co ona či Bezděk považují za původ této nebezpečné choroby? Zdůrazňuji, že nechci tvrdit, že při mém léčení nesehrála určitou roli psychika. Nesprávná se mi jeví radikalita, s níž je prosazován vliv duševního na tělesné zdraví. Mám prostě za to, že za naší nemocí mohou, ale nemusí být psychické problémy. V souvislosti s tím by se autorka mohla rovněž zamyslet nad otázkou, jaké filosofické pozadí přispělo k tomu, že Bezděk k takto vyhraněnému postoji vlastně dospěl.

Přes uvedené výhrady a pochybnosti se domnívám, že práce splňuje požadované nároky a doporučuji jí tedy k obhajobě.

Mgr. Ing. Prokop Sousedík Ph.D.